

თამარ გოგოლაძე

შოთა რუსთაველის “ვეფხისტყაოსანი” გერმანულ
კულტურულ სივრცეში

შოთა რუსთაველის “ვეფხისტყაოსნის” პოპულარობამ მის სამშობლოში, საქართველოში, ქვეყნის ცნობადობის არეალის გაფართოებასთან ერთად, ხელი შეუწყო ‘ამ ნაწარმოების თარგმნასა თუ შესწავლას უცხოენოვან სამყაროში. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით საყურადღებოა გერმანული კულტურული სივრცე, რის შესახებაც არაერთხელ დაწერილა როგორც ქართულ (“შოთა რუსთაველი უცხოეთის ლიტერატურაში” – შ. რევიშვილი, ლ. მენაბდე, ზ. ჭარხალაშვილი, ო. ხუციშვილი, ე. ხინთიბიძე და სხვ.), ისე გერმანულ სამეცნიერო ლიტერატურაში (ფ. ბოდენშტედტი, ა. ლაისტი, ზ. ზუტენერი, ჰ. ჰუპერტი, ჰ. პენი, ჰ. ფენრიხი, შ. ხოტივარ-იუნგერი და სხვა).

“ვეფხისტყაოსანმა”, ჩვენი აზრით, საკმაოდ დიდი ინტერესი უნდა გამოიწვიოს ევროპელ მკვლევართა შორის არამარტო როგორც უდიდესმა მხატვრულმა ნაწარმოებმა, რომელიც ევროპის განაპირა მხარეში, საქართველოში, შეიქმნა და რომლის სიდიადე პოეზიის მოყვარულთ შეუძლიათ იგრძნონ, როგორც ორიგინალის ტექსტით, ასევე თარგმნილი ტექსტის მიხედვითაც, არამედ როგორც დიდმა კულტურულმა ძეგლმა შუა საუკუნეებისა” - წერდა პომეს ერთ-ერთი თარგმანის ავტორი გერმანულ ენაზე, საზღვარგარეთ მოღვაწე ქართველი მეცნიერი მიხაკო წერეთელი თავისი თარგმანის წინასიტყვაობაში (რუსთველი, 1976, გვ. 291).

მოყვანილ ციტატაში ძირითადად იკვეთება უცხოელი მკითხველისა თუ მკვლევრისათვის (მოცემულ შემთხვევაში გერმანელი მკითხველისათვის) “ვეფხისტყაოსნით” დაინტერესების მიზეზებიც: პომემა, დაწერილი შუა საუკუნეებში, გამოხატავს ქართული რენესანსის იდეებს, რომლებიც, ამავდროულად, ზოგადსაკაცობრიოა და თარგმანში შინაარსობრივად მიმზიდველი, ორიგინალში წამკითხველთათვის მხატვრული ფორმით მომზიბლავი და ესთეტიურია.

თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ “ვეფხისტყაოსნით” დაინტერესება, ძირითადად, მისი ქართულ სივრცეში პოპულარობამ განაპირობა, როდესაც უცხოელებს ხელთ არ ჰქონდათ მისი ორიგინალში ან თარგმანში წაკითხვის შესაძლებლობა.

1804 წელს გერმანულ ენაზე ითარგმნა “ვეფხისტყაოსნით” დაინტერესებული რუსი ავტორის ევგენი ბოლოხვიტინოვის ნაშრომი “Georgien oder historisches Gemalde von Grusien in politischer, kirchlicher gelehrter”. ჩვენთვის უცნობია, ახლდა თუ არა მას მთარგმნელის, ფ. შმიდტის შესავალი ან ბოლოსიტყვაობა, მაგრამ თავად ბოლოხვიტინოვის ნაშრომში, შეფასებულია რა შ. რუსთაველის პომემა, იგი შედარებულია არიოსტოს როლანდთან და

ოსიანის: ნაწარმოებებთან. ვფიქრობთ, ამას უნდა აღეძრა გარკვეული თავდაპირველი ინტერესიც “ვეფხისტყაოსნისადმი”. მაგრამ პირველად გერმანელმა მკითხველმა გერმანელისგან გაიგო მხოლოდ ინფორმაციულად “ვეფხისტყაოსნის” შესახებ მწერლისა და მოგზაურის ფ. ბოდენშტედტის (1819-1845 წწ.) მოგზაურობიდან, რომელიც გამოვიდა ბერლინში 1850 წელს: “თავის დიდების მწვერვალს ქართულმა მწერლობამ – ისე როგორც ყოველივე დიადმა ამ ქვეყანაში, – მაინც სახელგანთქმული თამარ მეფის მეუფების ჟამს მიაღწია, მისი აყვავების ხანა იწყება XI საუკუნეში და თავდება XIII საუკუნის ბოლოს.

იმდროინდელი ძეგლებიდან შემორჩენილია ქართული ლიტერატურის მკოდნეთა მიერ მრავალგზის განდიდებული ქმნილებანი, მაგალითად, რვა ათასი სტროფისგან შემდგარი “ვეფხისტყაოსანი” შოთა რუსთაველისა...” (ფ. ბოდენშტედტი, 1965, გვ. 145) ასეთივე ინფორმაციულია გერმანელი მეცნიერის, ლაიფციგის უნივერსიტეტის პროფ. ბროკჰაუსის რეცენზიის მონაკვეთი დ. ჩუბინაშვილის მიერ შედგენილ “ქართულ ქრესტომათიაზე” (Kharthuli Khristomathia Herausgegeben von D. Tshubinof – “Literarischen Centralblatt fur Deutschland”, 1865, #19) (უკვე დაინტერესების გაძლიერების შემცველი, რამდენადაც დ. ჩუბინაშვილის ქრესტომათიაში პოემის შინაარსიცაა მოთხრობილი) 1865 წლის 5 მაისს, რომელშიც პირად წერილთან ერთად იგი სთხოვს დ. ჩუბინაშვილს: “ჩვენ დაჟინებით ვთხოვთ გამოცემელს აქ გამოქვეყნებული ტექსტები ზუსტი თარგმანის მეშვეობით რომელიმე საყოველთაოდ ცნობილ დასავლურ ენაზე ფართო წრეებისათვის ხელმისაწვდომი გახადოს. ის, რასაც გამოცემელი თავისი მუშაობის მიზნად ისახავდა – თავისი სამშობლოს ლიტერატურული განძი სხვებისათვის გაეცნო, ამ გზით ყველაზე უფრო საიმედოდ იქნებოდა მიღწეული” (რუსთაველი, 1976 გვ. 167).

აქ უკვე მჭირი ინფორმაციის შემდეგ გერმანელი მეცნიერის ყურადღებას სწორედ პოემის სიუჟეტი იპყრობს და სურვილიც, გაიცნოს ქართული ცნობილი ნაწარმოები თარგმანში.

ამდენად, იკვეთება თარგმანის შესრულების აუცილებლობაც, ამ თარგმანისათვის ორი გზა არსებობდა: ან, ბროკჰაუსის თქმით, რომელიმე დასავლურ ენაზე შექმნილი თარგმანი, ან ქართულისა და გერმანულის მკოდნე ადამიანის მიერ შესრულებული თარგმანი.

დასავლური ენებიდან ფრანგულ ენაზე მარი ბროსეს მიერ თარგმნილი იყო რამდენიმე სტროფი პროზაულად (1841 წ.) და ე. ბოლოზვიტინოვის (1840-იან წლებში) მიერ ბჭკარედად თარგმნილი რუსულ ენაზე (ორიოდე სტროფი). ამის შემდეგ 1841 წელს მ. ბროსეს თაოსნობით გამოდის სანკტ-პეტერბურგში “ვეფხისტყაოსანი”. 1863 წელს პოლონელ კაზიმირ რ. ლაფჩინსკი გ. ერისთავთან ერთად პროზაულად თარგმნის პოემას, ეს პოლონურ გამოცემათაგანია უცხოურ ენაზე, მაგრამ პოემის პოპულარობისათვის არ იყო საკმარისი და აი მწერალ-ბიოგრაფოსი იონა მეუნარგია 1880-იან წლებში ასრულებს “ვეფხისტყაოსნის” თარგმანს ფრანგულ ენაზე. თარგმანის ერთი ეგზემპლარი გადაუციათ რუსეთის იმპერატორ ალექსანდრე მესამისათვის ტფილისში 1888 წელს, მეორე კი კ. ბალმონტს (რუსულ ენაზე პოემის მთარგმნელს) 1914 წელს წაუღია. ორივე თარგმანი დღემდე დაკარგულია და, ბუხებრივია, გაძოვრებულიც. ი. ძეუხარგიას

თარგმანი უყურადღებოდ არ დარჩენია ავსტრიელ მწერალს არტურ გუნდაკარ ზუტენერს (1850-1902). მას თავის მეუღლესთან, ბერტა ზუტენერთან (1843-1914) ერთად, რამდენიმე წელი გაუტარებია საქართველოში, სადაც იონა მეუნარგიასთან ერთად გერმანულ და ფრანგულ ენაზე თარგმნიდა “ვეფხისტყაოსანს”. აღნიშნულ საკითხებზე გამოკვლევები ეკუთვნით ს. ცაიშვილს, ნ. კაკაბაძეს, ნ. რუხაძეს, ი. მეგრელიძეს და ვ. კახნიაშვილს.

ზუტენერი დადებითად ახასიათებს ი. მეუნარგიას თარგმანს და აღნიშნავს, რომ: “მან საკუთარი თარგმანი შესთავაზა ისეთი პირებს, რომლებსაც თავისთავად შეუძლიათ მთელი ყურადღებით მოეკიდონ პოემის კითხვას, რომლებიც პირუთვნელი მკვლევარის კეთილსინდისიერებით, საუკუნეთა ქართველში შემონახული ანტიკური ძეგლისათვის შესაფერისი პატივისცემით შეუდგებიან მის შესწავლას. ვფიქრობ, რომ ბატონ ი. მეუნარგიას თარგმანით მოცემული პირველი ბიძგის შემდეგ რუსთაველის შესწავლის საქმე ერთ ადგილზე აღარ გაიყინება. **პოემის სრული და სამართლიანი შეფასება, მისი ავტორისათვის შესაფერისი ადგილის გამოძებნა კაცობრიობის სხვა დიდ მგოსნებს შორის, შეუძლიათ მხოლოდ იმ მკვლევარებს, რომლებიც ხანგრძლივად და მოთმინებით განიხილავენ პოემას ორიგინალში...**” (ხაზი ჩვენი — თ.გ.).

წინამდებარე ეტიუდით მე მსურს გვაეცნო გაზეთ “კავკაზის” მკითხველებს, რა შთაბეჭდილება მოახდინა რუსთაველის ქმნილებამ უცხოელზე, რომელიც “ვეფხისტყაოსანს” ბატონ ი. მეუნარგიას თარგმანის საშუალებით გაეცნო. სრულიად არ ვცდილობ ჩემს აზრს გადამწყვეტი ავტორიტეტის მნიშვნელობა მივანიჭო და მხოლოდ იმიტომ გამოვთქვამ საკუთარ მოსაზრებას, რომ ამან შეიძლება დააინტერესოს რუსთაველის თანამემამულენი.

ისინი ალბათ ცნობისმოყვარეობით წაიკითხავენ, რა შეხედულებისაა მათი პოეტის შესახებ დასავლელი კაცი — პირველი ევროპელი, რომელმაც თავიდან ბოლომდე წაიკითხა “ვეფხისტყაოსანი ფრანგულად” (რუსთაველი, 1976, გვ. 158-159).

ამდენად, სწორედ ეს ამონარიდი ვვამცნობს, თუ პირველად ევროპელმა, გერმანელმა მწერალმა ზუტენერმა როგორ შეძლო ფრანგულ ენაზე ჩვენამდე არმოღწეული ქართველის მიერ თარგმნილი პოემის წაკითხვა-შეფასება და პოპულარიზაცია, რაშიც უდავოდ დიდი იონა მეუნარგიას წვლილიც.

ასევე ქართველი მოღვაწის ილია ჭავჭავაძის თაოსნობით და მოწვევით ჩამოდის გერმანელი მწერალი და მთარგმნელი არტურ ლაისტი (1852-1927) 1884 წელს საქართველოში, ეცნობა მის კულტურას და, ბოლოს, თარგმნის კიდევ “ვეფხისტყაოსანს” 1889 წელს: Shota Rustaveli. Der Mann im Tigerelle. Aus dem Georgischen ubersetzt von A. Leist, Dresden-Leipzig, [1889]. “ს. ყუბანეიშვილის დაკვირვებით, წიგნი გამოქვეყნდა არა უადრეს 1890 წლის 20 ივლისისა. ზოგიერთი ავტორის განცხადებით, ა. ლაისტის თარგმანი ცალკე წიგნად ჯერ კიდევ ორჯერ (1903წ., 1908 წ.) დაიბეჭდა” (რუსთაველი, 1976, გვ. 432).

ლაისტის თარგმანს გერმანული და ინგლისური პრესაც გამოხმაურებია.

ვფიქრობთ, არამარტო გერმანულ, არამედ ევროპულ კულტურულ სივრცეში, თუ არ ჩავთვლით პოლონურ (კ. ლაფჩინსკი) და ფრანგულ (ი. მეუნარგია) ენაზე (არგამოქვეყნებულ) თარგმანებს. იგი პირველი აქლკაყაბაა

უცხოურ ენაზე შ. რუსთველის “ვეფხისტყაოსნისა” გერმანელი კაცის მიერ, რომელმაც პირველმა “წაიკითხა და გაითავისა პოემა ორიგინალში”.

თუ ზუტენერმა “ვეფხისტყაოსანი” ჩვენამდე მოღწეული გერმანელი ლირიკოსის ვალტერ ფონ დერ ფოგელვაიდესა და “პარციფალის ავტორის ვოლფრამ ფონ ეშენბახის გვერდით დააყენა, ა. ლაისტიც “ზევრ მსგავსებას პოულობდა პოემის ეპიზოდებსა და საქართველოს ისტორიის ფაქტებს შორის, ამასთანავე ცდილობდა აღმოეჩინა მსგავსება თხრობის თავისებურებაში რუსთველსა და ვოლფრამ ფონ ეშენბახს შორის, რომელიც ცხოვრობდა შოთასავე ხანაში (რუსთაველი, 1976, გვ. 12).

ამდენად, გერმანელი მწერალი ტიპოლოგიურ მსგავსებას უძებნის “ვეფხისტყაოსანს” მისივე ეპოქის არამარტო ევროპულ, არამედ საკუთრივ გერმანულ ლიტერატურაშიც.

ამავე ხაზს აგრძელებს ე. სიკარი 1937 წელს, რუსთველის საიუბილეო დღეებში, რ. მილერ-ბუნდნიცკაია, მოგვიანებით კი ვენის უნივერსიტეტის პროფესორი რ. ბლანზტიანერი 1956 წელს “ვეფხისტყაოსანს” ხალხურ ვარიანტს თარგმნის გერმანულად (Tariel oder „Der Mann im Panterfell, in der Volksüberlieferung, „Archiv für Volkerkunde“, 1956, XI).

ამავე პერიოდში ჩნდება “ვეფხისტყაოსნის” მეორე ავსტრიელი მთარგმნელი გერმანულ ენაზე, ჰუგო ჰუპერტი, მწერალი, ესეისტი, რომელიც არაერთხელ ეწვია საქართველოს, მიიღო კონსულტაციები ქართველი სპეციალისტებისაგან და თარგმნა პოემა, დაბეჭდა მისი საჟურნალო ვარიანტი (“Neue deutsche Literatur, 1955, №2), 1955 წელს კი ბერლინში ცალკე წიგნად გამოსცა (Schota Rusthawell, Der Recke in Tigerfell. Altgeorgisches Poem. Deutsche Nachdichtung von H. Huppert, Berlin, 1955). თარგმანი მეორედ გამოიცა 1970 წელს. “ჰ. ჰუპერტი “ვეფხისტყაოსნის” მხოლოდ მთარგმნელი როდია. ამ პოემას მან უძღვნა რამდენიმე სტატია, ხოლო წიგნად გამოცემულ ტექსტს დაურთო წინასიტყვაობა - “რუსთველი და მისი პოემა”, შენიშვნები და ბიბლიოგრაფიული ცნობები შოთას შესახებ” (შ. რევიშვილი, 1976, გვ., 129) – აღნიშნავდა შ. რევიშვილი.

“ვეფხისტყაოსნის” შესახებ რამდენჯერმე გამოთქვეს თავიანთი შეხედულებანი პროფ. გ. დეიტერსმა (1892-1961), ჰერტრუდა პეჩმა, გერმანელმა მეცნიერმა, ქართველოლოგმა, იენის უნივერსიტეტის პროფესორმა, რომელმაც საინტერესო მოსაზრებანი გამოხატა “ვეფხისტყაოსანში” ჩაქსოვილი სიყვარულის ფილოსოფიაზე, ამავდროულად ჰ. პეჩი ემზრობა “ვეფხისტყაოსნის” სიუჟეტის ორიგინალობის ვერსიას. იგი ღრმად ჩასწვდა პოემის არსს და უკვე სერიოზული დასკვნებიც გააკეთა.

1957 წელს იენაში გამოიცა ჰ. პეჩის ქართველოლოგიური სკოლის ხაზის ღირსეული მემკვიდრის და გამგრძელებლის ჰაინც ფენრიხის ნაშრომი “ვეფხისტყაოსანზე” (H. Fahrnich, Zam 800. Geburtstag des georgische Dichters Schota Rustawelli, Wissenschaftliche Zeitschrift der Fridrich-Schiller-Universitet. Jena. Gesellschafts und Sprachwissenschaftliche Reiche, I, 1957). მოგვიანებით ჰ. ფენრიხი თავის წიგნში “ქართული ლიტერატურა” კვლავ მიმოიხილავს პოემას მისი ქართულ კულტურაში შეტანილი წვლილის საინტერესო ჩვენებით, ამჯერად როგორც გერმანელი, მაგრამ ქართული ენისა და ქართული კულტურის

ღრმადმცოდნე მეცნიერი: “ქართულმა ლიტერატურამ განვითარების უმაღლეს წერტილს შოთა რუსთაველის პოეზიაში მიაღწია. მისი პოემა “ვეფხისტყაოსანი” მსოფლიო ლიტერატურის შედეგრთა რიცხვს განეკუთვნება” (რუსთაველი, 1976, გვ. 263).

ფენრიხისათვის “ვეფხისტყაოსანი” ისეა გათავისებული, როგორც ქართველისათვის. ამიტომ არაერთგზის ეხება იგი თავის წერილებში გენიალურ პოემას, ხოლო სულ ახლახანს სერიულ სამეცნიერო ენციკლოპედიურ კრებულში *Handbook of Orientalstudies, Section eight, volume 21, Brill, 2010- Geschichte Georgien*, მსოფლიოს მკითხველ საზოგადოებას კიდევ ერთხელ სთავაზობს ვრცელ, მეცნიერულ ინფორმაციას “ვეფხისტყაოსნის” შესახებ.

“ვეფხისტყაოსნის” ირგვლივ არაერთი სამეცნიერო სტატია შექმნილა გერმანულ არეალში, რომლის ავტორები არიან ო. ბაუერი, ბ. ფრაი, ი. ასფალგი, გ. ჰარტკე, კ. შმიდტი, ლ. შტერნი, ჰ. კალოვი, ა. ენდლერი, ა. ზეგერსი, ჰ. ბუდენინგი და სხვა.

ჰერმან ბუდენინგი, გერმანელი მწერალი და მთარგმნელი (1895-1976) რიგით მესამეა “ვეფხისტყაოსნის” გერმანულ ენაზე მთარგმნელთა შორის, იგი 1970-იანი წლებიდან იწყებს პოემაზე მუშაობას, 1972 წელს ეწვია საქართველოს თარგმანის საბოლოო დაზუსტება-დაზვეწისათვის. მალევე გამოდის მისი თარგმანი, რომელსაც გერმანელი მთარგმნელი უძღვნის ქართველ ერს: “*Dem georgischen Volke Rustavelis, dem ihm heute noch trauen*”. 1976 წელს აღნიშნული თარგმანი საქართველოშიც იბეჭდება ნელი ამაშუკელის, ნათელა ხუციშვილისა და დავით ლაშქარაძის ხელმძღვანელობით.

ბუდენინგი კარგად ხედავს, რომ ქართული ორიგინალური პოემის თარგმნა მისი არსის შესაბამისად რთულია: “ყოველი ზუსტი თარგმანი ისე უნდა იკითხებოდეს, როგორც მშობლიურ ენაზე დაწერილი თხზულება, მეორე ენის შესაბამისი კოლორიტით, მისი წარმომადგენლებისა და ხატების ერთიანობაში, ამ დროს გადამწყვეტია არა უტეხო ენის ცოდნა, არამედ საკუთარი ენის დაუფლების სუვერენული ოსტატობა. მხოლოდ ასე შეიძლება გადაიქცეს თარგმანი ორიგინალის ანარეკლად, კონგენიალურ ქმნილებად, თარგმანსაც სჭირდება კლასიკურად განსწავლული პოეტი და მოაზროვნე ორივე ენის მცოდნემ ისეთივე კმაყოფილებით უნდა წაიკითხოს თარგმანი, როგორც ორიგინალი” (რუსთაველი, 1976, გვ. 287) და რამდენადაც გერმანულ ენაში 16 მარცვლოვან რუსთაველურ შაირს ანალოგი ვერ მოუძებნა, ბუდენინგმა გერმანული “ნიბელუნგების” ლექსის ზომა მიიჩნია, თუმცა ეს ენა რითმებით ღარიბია. დაკვირვებული მთარგმნელი, ითვალისწინებს რა ქართველი მთარგმნელის კონსტანტინე ჭიჭინაძის მიერ “ნიბელუნგების” თარგმანს ქართულ ენაზე, შენიშნავს, რომ იგი ითარგმნა შაირით. ამიტომ თარგმნის “ვეფხისტყაოსანს” ჰეგზამეტრით. “ამ ჰეგზამეტრს ძალუძს ყოველი ხატის, ყოველი; მეტაფორის, ყოველივე ორიგინალურის გადმოცემა თარგმანში (რუსთაველი, 1976 გვ. 290).

1974 წელს რუთ ნოიკომმა ციურინში გამოსცა “ვეფხისტყაოსნის” გერმანულ ენაზე თარგმანი (*Rustawelli Sch. Der Ritter im Panterfell. Paris. 1975-Sonderdruck der „Revuc de Kartbelologic“*).

მიხაკო წერეთელი პროზაული თარგმანით ცდილობს გაუადვილოს მკვლევართ რუსთველოლოგიაში მუშაობა. ამავდროულად იგი საჭიროდ მიიჩნევს, რომ თუ მთარგმნელი თვითონაა ნიჭიერი პოეტი, პოეტური თარგმნა უმჯობესია.

რუსთველოლოგიური კვლევებით დაინტერესდა გერმანელი მეცნიერი შტეფი ხოტივარ-იუნგერი (რომელსაც საკმაოდ საინტერესო შრომები ეკუთვნის გრ. რობაქიძისა და კ. გამსახურდიას შემოქმედებაზე). მისი და ი. ჯავახიშვილის სახ. თსუ პროფესორის ცნობილი ქართველოლოგის, ელგუჯა ხინთიბიძის ინიციატივით გამოდის შოთა რუსთაველის “ვეფხისტყაოსნის” აქამდე უცნობი თარგმანი გერმანულ ენაზე, რომელიც ეკუთვნის მარია პრიტვიცს. იგი დაბადებულია 1876 წლის 2 ივლისს ქ. კიშინიოვში. დედა ლინგვისტი ყოფილა, მამა — იურისტი. მარია პრიტვიტი რუსულ ენასთან ერთად ფლობდა გერმანულ ენას. მის არქივში შემონახული ყოფილა 1941 წელს შალვა ნუსტუბიძის მიერ “ვეფხისტყაოსნის” რუსული თარგმანი სამახსოვრო მიძღვნით. ქმრის საზღვარგარეთ გაქცევის შემდეგ, 1935 წელს მ. პრიტვიცი დეპორტირებულ იქნა უფაში. აქვე გარდაიცვალა 1961 წ. “ვეფხისტყაოსნის” თარგმანზე მუშაობისას მ. პრიტვიცს ნაცნობობა ჰქონია ქართულ საზოგადოებასთან. 1948 წელს საქართველოშიც ყოფილა თავის შვილიშვილთან ერთად, კერძოდ, გორის რაიონის ს. არბოში.

“ვეფხისტყაოსნის” თარგმანი მას 1947 წელს უკვე უნდა ჰქონოდა დასრულებული და აი, ეს თარგმანი გამოიცა გერმანიაში გამომცემლობა “შაეკრის” მიერ.

წინამდებარე წერილში ჩვენ არ ვეხებით ამა თუ იმ თარგმანის ღირსება-ნაკლოვანებას ქართველი თუ გერმანელი მეცნიერის თვალსაზრისის მოშველიებით, შევნიშნავთ მხოლოდ, რომ პოემის სათაურში სხვადასხვა მთარგმნელის ინტერპრეტაცია რამდენადმე განსხვავებულია:

Der Mann im Tigerfell – არტურ ლაისტთან

Der Recke im Panterfell – ჰუგო ჰუპერტთან

Der Mann in Panterfell – რუთ ნოიკომთან

Der Ritter im Panterfell – მიხაკო წერეთელთან

Der Mann im Tigerfell ჰერმან ბუდეზინგთან

Der Ritter im Panterfell – მარია პრიტვიცთან

“ვეფხისტყაოსნის” შესახებ გერმანულენოვან სივრცეში არსებული ლიტერატურა ცხადყოფს პოემის დიდ ღირსებებსაც, რომლისადმი ინტერესი საუკუნეთა განმავლობაში თვით მსოფლიო ლიტერატურაშიც დაბადებს იდეას საბიბლიოთეკო სისტემაში აუცილებლად დაიწყოს სხვადასხვა ქვეყნების მიხედვით არამცთუ ბიბლიოგრაფიის, არამედ თარგმანებისა და მკვლევართა ნააზრევის სრული აღწერილობის გამოცემა.

დამოწმებული ლიტერატურა

- რუსთველი, 1976 - რუსთველი მსოფლიო ლიტერატურაში, I, თბ., 1976.
 რუსთველი, 1976 - Sch. Rustaweli, Der Mann im Panterfell, Tb., Verlag „Sabtschota Sakartvelo“, 1976.
 რუსთველი, 1978 - რუსთველი მსოფლიო ლიტერატურაში, II, თბ., 1978.
 რუსთველი, 2011 - Sch. Rustaweli, Der Ritter im Tigerfill, Shaker Verlag, 2011.
 ჰ. ფენრიხი, 2010 - HDO, Geschichte Georgiens, von Heinz Fahrnich, Laiden-Boston, Brill, 2010.
 გ. შარაძე, 1978 - გ. შარაძე, ევგენი ბოლოხვიტინოვი პირველი რუსი რუსთველოლოგი, თბ., 1978.

TAMAR GOGOLADZE

“THE KNIGHT IN THE PANTHER’S SKIN” BY SH. RUSTAVELI IN THE GERMAN CULTURAL SPACE

The popularity of “The Knight in the Panther’s Skin” by Sh. Rustaveli in his native country, Georgia, favored the translating work and its study in foreign world due to widening the area of awareness of this country. From this standpoint especially important is the German cultural space about which quite number of articles and researches have been published many times in Georgian (“Shota Rustaveli in Foreign Literature”, “Rustaveli in World Literature”-Sh. Revishvili, L. Menabde, Z. Charkhalashvili, O. Khutsishvili, E. Khintibidze, etc) and in German scientific literature (F. Bondenschend, A. Laist, Z. Zutner, H. Hupert, H. Pech, H. Fahenrich, Sh. Khotivar-Unger etc).

The new translation of “The Knight in the Panther’s Skin” by Sh. Rustaveli into German (A. Leist, H. Huppert, R. Noikom, M. Tsereteli, H. Budezing) was published in 2011, the sixth translation by Maria Pritvits (1876-1961), the translation with the preface by Elguja Khintibidze and Sh. Khotivari-Unger is made in 1947.

The existing specialist literature available in the German language space makes clear the great respect and distinction of the poem. The interest to the values of the poem and its dignities in the world literature will give rise to the idea in the library system to begin publication of full description of bibliographies, translations and the thoughts and ideas of researchers.